

17.01.2023

Jord- och skogsbruksministeriet

Jaana Husu-Kallio

kirjaamo.mmm@gov.fi

VN/525/2023

ÄRENDE: UTLÅTANDE OM JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL LAG OM TEMPORÄRA KOSTNADSSTÖD FÖR JORDBRUKET OCH VATTENBRUKET

SLC tackar för möjligheten att ge utlåtande till jord- och skogsbruksministeriets proposition till riksdagen med förslag till lag om temporära kostnadsstöd för jordbruket, trädgårdsnäringen och vattenbruket. Stigande el och gödselkostnader som en följd av bieffekterna kring Rysslands anfallskrig är en stor del av orsakerna till primärproduktionens ohållbara lönsamhetsläge. SLC uppskattar regeringens vilja att via kostnadsstöd ersätta landets livsmedelsproducenter för förhöjda kostnader. I och med helhetsbeloppet för kostnadsstödet kan vi tacksamt konstatera att förutsatt att medlen når gårdarna, så förstärks landets försörjningsberedskap, till viss del åtminstone. Efter utlåtanderundan står SLC gärna jord- och skogsbruksministeriet till tjänst i den fortsatta beredningen av propositionen. Då propositionen är godkänd och kostnadsstöden är sökta den 31 juli utgår vi från snabba behandlingsprocesser så att stöden når producenterna så fort som möjligt.

Propositionen och dess bakgrundsmaterial är välmotiverat innehåller många genomtänkta delar och aspekter, vi ser ändå ett stort behov av att kommentera och även föreslå korrigeringar av förslaget. Såklart med hänsyn till rådande läge inom såväl lantbruksekonomin, el- och gödselmarknaden.

§ 3 & 4

SLC utgår från att alla bolagsformer så länge de idkar lantbruks- eller växthusproduktion har möjlighet att söka och beviljas kostnadsstöd. Vi konstaterar att åländska producenter enligt propositionen inte omfattas av kostnadsstödet, men att det i bakgrundsmaterialet tydligt uttalas att motsvarande belopp allokeras Ålands landskapsregering så att även åländska producenter via det åländska självstyret kan beviljas motsvarande stöd.

§ 5

SLC konstaterar att elkostnadsstödet är berett under en tidsperiod då elpriserna såg ut att kunna vara betydligt högre än vad framtida futurpriser idag visar och högre än realiserade spot-priser oktober-december 2022. Detta påstående i och med att exempelkalkylerna i bakgrundsmaterialet utgår från ett elpris på 40 cent/kWh (alla priser i utlåtandet moms 0 och enbart elpris). De verkliga elkostnaderna på gårdarna i Finland är höga, och det drabbar framförallt husdjurs- och växthusproducenter. Men elpriser på närmare 40 cent/kWh ser SLC inte som realistiska medelpriser att kalkylera med för perioden 1.10-2022-31.3.2023. Vi beräknar att kWh pris kring 19 cent (ca 270% ökning från 2021) mer verklig på lantbruken i Finland. Med detta sagt, är vår bedömning att väldigt få livsmedelsproducenter enligt föreslagen modell kan beviljas kostnadsstöd. Även större husdjursgårdar med högt elpris skulle enligt propositionen inte ha någon chans att uppfylla kraven för el-kostnadsstöd. Därför föreslår vi korrigering av lägsta och högsta pris/kWh för beviljande av kostnadsstöd.

SLC föreslår att:

- Lägsta stödbara pris/kWh sänks från 15 cent till 10 cent.
- Högsta stödbara pris/kWh sänks från 40 cent till 25 cent.

Exempelkalkyl på en medelstor husdjursgård med årsförbrukning 180 000 kWh och medelpris 19,07 cent/kWh.

Enligt VN/525/2023	Husdjursgård 1	SLC:s förslag:	Husdjursgård 1
Elförbrukning 2021 kWh	180 000,00	Elförbrukning 2021 kWh	180 000,00
El pris 1.10.2022-31.3.2023	0,1907 €	El pris 1.10.2022-31.3.2023	0,1907 €
El pris över 15 cent	0,0407 €	El pris över 10 cent	0,0907 €
50% av årsförbrukning kWh	90 000,00	50% av årsförbrukning kWh	90 000,00
Ersättningsbart belopp	3 663,00 €	Ersättningsbart belopp	8 163,00 €
Ersättning 40% av stödbart	1 465,20 €	Ersättning 40% av stödbart	3 265,20 €
	minst 1 500 €		minst 1 500 €
Medelpris el 2021 (-överföring)	0,07	Medelpris el 2021 (-överföring)	0,07
Gårdens kostnad 2021	12 600,00 €	Gårdens kostnad 2021	12 600,00 €
Gårdens kostnad 2023 prel.	34 326,00 €	Gårdens kostnad 2023 prel.	34 326,00 €

Övriga påpekanden som kunde beaktas:

- Frilandsodlare och andra med t.ex. kyllager som används främst sommarhalvåret missgynnas av kostnadsstödmодellen där enbart verklig användning oktober 2022-mars 2023 beaktas.
- Minimistödet 1500 euro kunde med fördel sänkas till 1000 euro för att fler producenter kunde få del av kostnadsstödet.

§6

Eftersom att Finland har få aktörer på gödselmarknaden varav en närmast agerar i monopolställning är SLC:s oro att kostnadsstödet kan leda till marknadsstörningar så som uteblivna prissänkningar, ökad försäljning och i värsta fall konstgjorda prisökningar, på bekostnad av staten och landets jordbruks- och trädgårdsproducenter. Därför föreslår SLC två åtgärder till propositionen för att eliminera marknadsförvrängning i och med kostnadsstödet:

- SLC föreslår att minimistödet 1000 euro sänks till 500 euro. Enligt kalkyler baserade på gödselofferter tagna vecka 2 ser vi det fördelaktigt för mindre konventionella spannmålsodlare (25-30ha) att införskaffa mer gödsel än vad som behövs för odlingsarealen, eftersom det krävs aningen större inköp för att generera stöd. Här ser vi en väsentlig risk att odlare ökar gödsel försäljningen med det egna stödet i åtanke.
- SLC förutsätter att regeringen ger Konsument och Konkurrensverket KKV i uppdrag att följa med Yara:s och övriga aktörers prissättning på gödsel för den tidsperiod som kostnadsstödet gäller.

Övriga påpekanden som kunde beaktas:

- Gödsel i t.ex. flytande format omfattas inte av kostnadsstödet. Vi ser ingen orsak till varför producenter som övergått till moderna klimatsmarta gödslingsmetoder inte skulle få ta del av kostnadsstödet.
- Växthusnäringens gödselanvändning står i propositionen utanför kostnadsstödet för gödsel. SLC anser att även växthusproducenternas gödselkostnader har stigit på samma sätt som övriga jordbrukares och därmed även borde omfattas av kostnadsstödet.

Med dessa kommentarer och förslag till korrigeringar i jord- och skogsbruksministeriets proposition till riksdagen med förslag till lag om temporära kostnadsstöd för jordbruket, trädgårdsnäringen och vattenbruket ser SLC fram emot att efter utlåtanderundan stå jord- och skogsbruksministeriet till tjänst i den fortsatta beredningen av propositionen. Med målet att undvika marknadsstörningar och tillgodose landets livsmedelsproducenter bästa möjliga kostnadsersättningsstöd och därmed bistå till tryggandet av Finlands försörjningsberedskap.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Christoffer Ingo
Lantbrukspolitisk sakkunnig